

**Comunitat, Intervenció Socioeducativa i
Desigualtats: Tendències de Recerca Actuals**

Codi: 43219
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313815 Recerca en Educació	OT	0	2

Professor/a de contacte

Nom: Xavier Úcar Martínez

Correu electrònic: xavier.ucar@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Altres indicacions sobre les llengües

Comunitat, Intervenció Socioeducativa i Desigualtats: Tendències de Recerca Actuals

Equip docent

Josefina Sala Roca

Paloma Valdivia Vizarreta

Prerequisits

No hi ha

Objectius

Aquest mòdul és obligatori de l'especialitat de Desigualtats, recerca i acció educativa i és optatiu de la resta d'especialitats

Aquest mòdul pretén oferir les eines necessàries per a poder analitzar les situacions i escenaris comunitaris des de la recerca, per a poder generar respostes educatives adequades. En la proposta s'incidirà en especial en el coneixement dels entorns de l'educació comunitària i les dimensions -capital social, xarxes socials, capacitació parental i relació entre iguals- que condueixen a l'empoderament dels grups en entorns complexos. A partir de la utilització de recursos teòrics, metodològics i epistemològics que afavoreixen l'estudi i l'anàlisi de la intervenció socioeducativa en contextos comunitaris, el mòdul permetrà innovar en el disseny, planificació i desenvolupament de projectes i programes socioeducatius. S'abordaran les següents temàtiques:

- Educació comunitària, capital social, xarxes socials i empoderament
- Infància i adolescència en risc, sistemes de protecció, capacitació parental, relació entre iguals

Competències

- Comunicar els resultats de la recerca, el coneixement adquirit i les implicacions per a la pràctica, i adequar-ne el registre al públic i als protocols formals.

- Desenvolupar valors professionals que incloguin l'ètica pròpia de la recerca en educació, en particular el respecte a la diversitat d'opinions i de manera de ser i de fer.
- Incorporar les TIC en el procés d'investigació, la cerca i la gestió de la informació, l'anàlisi de dades i la difusió i la comunicació de resultats.
- Planificar recerques d'acord amb problemes relacionats amb la pràctica, tenint en compte els avenços teòrics en el camp de coneixement.
- Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants sàpiguen comunicar les seves conclusions, així com els coneixements i les raons últimes que les fonamenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit.
- Recollir dades per a la recerca en coherència amb l'opció metodològica triada.
- Reconèixer i relacionar els aspectes teòrics, empírics i socials del domini específic de recerca.
- Reconèixer i relacionar els principis bàsics de la recerca en el camp de l'educació i les desigualtats.
- Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els marcs teòrics de referència per a establir aquells que orienten la investigació.
2. Analitzar investigacions sobre els processos d'apoderament comunitari.
3. Avaluar recursos teòrics, metodològics i epistemològics que afavoreixen l'estudi i anàlisi de la intervenció socioeducativa en contextos comunitaris.
4. Cercar i analitzar referents teòrics en la literatura científica sobre l'educació comunitària i les dimensions (capital social, xarxes socials, capacitació parental i relació entre iguals) que condueixen a l'apoderament dels grups en entorns complexos
5. Conèixer recursos teòrics, metodològics i epistemològics que afavoreixen l'estudi científic de la intervenció socioeducativa en contextos comunitaris.
6. Defensar oralment, utilitzant la tecnologia idònia, la investigació desenvolupada.
7. Desenvolupar valors professionals que incloguin l'ètica pròpia de la recerca en educació, en particular el respecte a la diversitat d'opinions i de manera de ser i de fer.
8. Determinar la informació i / o els subjectes implicats en l'estudi.
9. Dissenyar estratègies de recollida d'informació.
10. Elaborar informes d'investigació d'acord a l'estructura de protocols formals.
11. Identificar problemes d'investigació rellevants per a la pràctica.
12. Identificar problemàtiques d'investigació relacionades amb la intervenció socioeducativa i dissenys de projectes d'investigació que permeten donar-los resposta.
13. Identificar referents teòricocientífics i avaluar-ne l'adequació per interpretar la intervenció socioeducativa.
14. Incorporar les TIC en el procés d'investigació, la recerca i la gestió de la informació, l'anàlisi de dades i la difusió i comunicació de resultats.
15. Jutjar la rellevància i pertinència teòrica i social d'una problemàtica d'investigació en l'àmbit de la intervenció socioeducativa.
16. Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
17. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
18. Que els estudiants sàpiguen comunicar les seves conclusions, així com els coneixements i les raons últimes que les fonamenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.

19. Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit.
20. Reconèixer problemàtiques d'investigació rellevants en el camp de l'educació comunitària i els processos d'apoderament.
21. Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
22. Utilitzar mètodes, tècniques i estratègies d'investigació i elaborar el disseny pertinent a problemes d'investigació en el context de la intervenció socioeducativa.

Continguts

1. Pedagogia social i educació comunitària: teoria de la comunitat com a elecció
2. La recerca en educació comunitària
3. Capital social i xarxes socioeducatives
4. Intervenció socioeducativa i processos d'empoderament
5. Models de protecció de la infància i adolescència en risc
6. Problemàtiques específiques dels joves tutelats
7. Transició a la vida independent dels joves tutelats
8. Projectes d'empoderament amb joves tutelats
9. Participació infantil i juvenil a la comunitat
10. Famílies, temps del lleure i capital social
11. Relació entre iguals, processos d'innovació comunitària

Metodologia

L'activitat formativa es desenvoluparà a partir de les dinàmiques següents:

- Classes magistrals/expositives per part dels professors
- Lectura d'articles i fons documentals
- Anàlisi i discussió col·lectiva d'articles i fons documentals
- Pràctiques d'aula: resolució de problemes / casos / exercicis.
- Presentació / exposició oral de treballs.
- Tutories.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Anàlisi i discussió col·lectiva d'articles i fons documentals	14	0,56	
Classes magistrals/expositives per part dels professors	18	0,72	
Pràctiques d'aula: resolució de problemes / casos / exercicis.	9	0,36	
Pràctiques d'aula: resolució de problemes / casos / exercicis.	9	0,36	
Tipus: Supervisades			
Tutories	20	0,8	
Tipus: Autònomes			

Avaluació

Assistència i participació en les sessions 20%

Activitats durant el desenvolupament del mòdul 30%

Memòria / treball individual de mòdul 50%

L'avaluació del mòdul es realitzarà mitjançant les activitats que s'assenyalen.

La nota final serà el promig ponderat de les activitats previstes. Per poder aplicar aquest criteri serà necessari obtenir com a mínim un 4 a totes les activitats, les realitzades durant el desenvolupament del mòdul i a la memòria/treball final del mòdul.

L'assistència a classe és obligatòria. Per poder obtenir una avaluació final positiva l'estudiant haurà d'haver assistit a un mínim d'un 80% de les classes.

El procediment de revisió de les proves es realitzarà de forma individual.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència i participació en les sessions	20%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 19, 20, 22
Activitats durant el desenvolupament del mòdul	30%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22
Memòria / treball individual de mòdul	50%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 20, 22

Bibliografia

ARNAU-SABATÉS, L., MARZO, M. T., JARIOT, M., & SALA-ROCA, J. (2014). Learning basic employability competence: a challenge for the active labour insertion of adolescents in residential care in their transition to adulthood. *European Journal of Social Work*, 17(2), 252-265.

BARBERO, J.M., CORTES, F. (2005). *Trabajo comunitario, organización y desarrollo social*. Alianza. Madrid.

BERTRAN, M; PONFERADA-ARTEAGA, M.; PAMIES, J. (2016) Gender, family negotiations and academic success of young Moroccan women in Spain. *Race, Ethnicity and Education*, 19 (1):161-181.

BERTRAN, M., BADIA, V. (2015). El tiempo de espera en la adopción: ¿tiempo de riesgo o de formación para la prevención para las familias? *Aloma*, 32(2): 65-75.

BOUMA, H.; LÓPEZ, M.; KNORTH, E.; GRIETENS, H. (2018). Meaningful participation for children in the Dutch child protection system: A critical analysis of relevant provisions in policy documents. *Child Abuse & Neglect*, 79, 279- 292. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2018.02.016>

- CAMERON, C., MOSS, P. (Eds.) (2011). *Social Pedagogy and working with children and young people. Where care and education meet*. Jessica Kingsley Publishers: London and Philadelphia
- CARRASCO, S.; PAMIES, J.; BERTRAN, M; (2009) Familias inmigrantes y escuela: desencuentros, estrategias y capital social, *Rev. Complutense de Educación*, Vol 20 (1), pp 55-78.
- COURTNEY, M. E. (2009). The Difficult Transition to Adulthood for Foster Youth in the US: Implications for the State as Corporate Parent. *Social Policy Report*, 23(1), 3-18.
- DEL VALLE, J., i BRAVO, A. (2013). Current trends, figures and challenges in out of home child care: An international comparative analysis. *Psychosocial Intervention*, 22, 251-257.
- DEL VALLE, J., SAIRENO, A.M., BRAVO, A. (2011). *Salut mental de menors en acolliment residencial*. Badajoz: Junta de Extremadura.
- DEVINE, D. (2009): Mobilising capitals? Migrant children's negotiation of their everyday lives in school. *British Journal of Sociology of Education*, 30:5, 521-535.
- FERNÁNDEZ, E., BARTH, R.P. (ed). (2010). [How Does Foster Care Work? International Evidence on Outcomes](#). London: Jessica Kingsley.
- GREENFIELD, P., & SUZUKI, L. (1998). "Cultura y Desarrollo Humano: Implicaciones Parentales Educativas, Pediátricas y de Salud Mental". En Siegel y K. A. Renninger (eds.) (1998) *Handbook of Child Psychology*. New York: Wiley. 1059-1109. <http://psicologiacultural.org/Pdfs/Traducciones/Greenfield y Suzuki.pdf>
- HELVE, H., BYNNER, J. (2007). *Youth and Social Capital*. England: The Tufnell Press.
- KORNBECK, J., ROSENDAL JENSEN, N. (Eds) (2012) *Social Pedagogy for the entire human lifespan, Vol. II*. Europäischer Hochschulverlag GmbH & Co. KG.: Bremen
- KORNBECK, J., ROSENDAL JENSEN, N. (Eds.) (2011). *Social Pedagogy for the entire human lifespan, Vol. I*. Bremen: Europäischer Hochschulverlag GmbH & Co. KG.
- KORNBECK, J.; ÚCAR, X. (Eds) (2015) *Latin American Social Pedagogy: relaying concepts, values and methods between Europe and the Americas*. Studies in Comparative Social pedagogies and International Social Work and Social policy, Vol. XXVIII. Bremen: EVH/Academicpress GmbH.
- LAREAU, A. (2003). *Unequal Childhoods. Class, race, and family life*. California: University of California Press.
- LLENA, A., PARCERISA, A., ÚCAR, X. (2009). *10 Ideas clave. La acción comunitaria*. Graò. Barcelona.
- MCDANIEL, M, COURTNEY, M, PERGAMIT, MR & LOWENSTEIN, C (2015). Preparing for a "Next Generation" Evaluation of Independent Living Programs for Youth in Foster Care. Project Overview. Chicago: Chapin Hall
- MONTSERRAT, C., FERRAN, C. i BAENA, M. (2015). L'educació dels infants i adolescents en el sistema de protecció: un problema o una oportunitat?. *Documenta Universitaria*.
- REQUENA, F. (2008). *Redes sociales y Sociedad civil*. CIS. Madrid
- RUBIO, F.J.; TRILLO M.P.; JIMÉNEZ, M.C. (2020). Programas grupales de parentalidad positiva: una revisión sistemática de la producción científica. *Revista de Educación*, 389. Julio-Septiembre, 267- 295. <http://www.educacionyfp.gob.es/revista-de-educacion/numeros-revista-educacion/numerosanteriores/2020/389/3>
- ROLL, P. (2004). Families, social capital and educational outcomes, *British Journal of Sociology of Education*, 52, 4, 390 - 416
- SALA ROCAa, J., Jariot García, M., Villalba Biarnés, A., Rodríguez Parrón, M. (2009). *Analysis of factors involved in the social inclusion process of young people fostered in residential care institutions*. *Children and Youth Services Review*, 31(12), 1251-1257.

SOLDEVILA, A., PEREGRINO, A., ORIOL, X., Filella, G. (2012). Evaluation of residential care from the perspective of older adolescents in care. The need for a new construct: optimum professional proximity. *Child & Family Social Work*, DOI: 10.1111/j.1365-2206.2012.00843.x

STEIN. M., MUNRO, E.R. (2008). [Young People's Transitions from Care to Adulthood](#). London: Jessica Kingsley.

ÚCAR, X. (2016) *Pedagogías de lo social*. Barcelona. Editorial UOC. Oberta Publishing.

ÚCAR, X. (2016) *Relaciones socioeducativas. La acción de los profesionales*. Barcelona. Editorial UOC. Oberta Publishing.

ÚCAR, X. (2016) *Pedagogía de la elección*. Barcelona. Editorial UOC. Oberta Publishing.

URREA MONCLUS, A., MATEOS INCHAURRONDO, A., FERNÁNDEZ-RODRIGO, L., & BALSELLS BAILÓN, M. À. (2021). The voices of parents and children in foster care. *Journal of Social Work*, 21(6), 1592-1610.

Programari

No n'hi ha